

лигиозни лица, не реагират положително на проектираните промени, дори открито ги бойкотират. Стъпка в тази посока е създаването на Смесен наказателен съд през 1847 г. в Истанбул, който да действа изцяло на базата на новото законодателство.⁸ Предвижда се в компетенциите му да влизат делата за противодържавни престъпления и делата за злоупотреби на висши чиновници. Със султански указ от 16 март 1854 г. са създадени и наказателни съдилища в провинциите.⁹ Указът предписва на всички управители на области да създадат в центъра на своите провинции наказателни съдилища с членове: председателите на местните междлиси и влиятелни първенци, включително и християни.

Процесуалната дейност в османската държава получава по-конкретна регламентация едва от средата на 60-те години на XIX в., когато под натиска на европейските държави и с цел да се парират нарастващите националноосвободителни движения на балканските народи, правителството на султан Абдул Азиз /1861 - 1876/ е принудено да разработи обширен план за преобразуване на цялата съдебна система. Част от тази дейност е извършената по предложение на Ахмед Джевдет реорганизация на Висшия съвет, който е разделен на две: Държавен съвет и Върховен съвет на правосъдието. В Държавния съвет са назначени тридесет и седем души от различни народности: двадесет и осем турци, петима арменци, двама евреи, един сириец - католик, и един българин /Х. Иванчо Х. Пенчович, председател на Търговския съд в Русе/. Поста председател заема управителят на Дунавския вилает Мидхат паша, който незабавно е отзован от Русе, за да встъпи в новата си длъжност. Във Висшия правосъден съвет са назначени тринадесет души: осем турци, трима арменци, един грък и един българин /Гаврил Кръстевич/.¹⁰

Член 9 от Устава на Върховния съвет на правосъдието, приет на 21 март 1868 г., забранява всякакво вмешателство на изпълнителната власт в делата и решенията на Съвета, свеждайки нейните функции единствено до възлагане на делата и стриктно изпълнение на съдебните решения. Тези преобразувания са насочени към реализацията на наложителното отделяне на съдебната власт от изпълнителната. Приетият на 23 април 1869 г. Закон за устройството на редовните съдилища окончателно оформя съдоустройството в Османската империя. Той разделя редовните съдилища на две степени - първоначални и апелативни, и стриктно определя техните правомощия. Първоначалните са със седалище в казите и се наричат казалийски съдилища /междлиси даави/, апелативните са санджакски /междлиси темиз/ и вилаетски /дивани темиз/. Съгласно султанска заповед от 12 декември 1875 г. членовете на всички регулярни съдилища са обявени за изборни, а назначението, което получават членовете им от централната административна власт, е само официална санкция на избора. Практическото осъществяване на това предначертание естествено е въпрос на време.

Наказателният закон от 1858 г., законите от 1864 и 1869 г., както и някои конкретни султански укази, са правната и процесуална рамка на всеки наказателен процес в Турция, воден през визириания в заглавието период. Според техните членове и алинеи и наложени процесуални правила се съдят и дейците на българското